

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002312

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-06-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ Уманського національного університету № 91/ст від 17.08.2026

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ломака Ольга Сергіївна

2. Olha Lomaka

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5120-0297

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 20-07-2026

Спеціальність за освітою: Дошкільне виховання

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 14344

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.25.05

Тема дисертації:

1. Формування екологічної компетентності молодших школярів у позакласній виховній роботі
2. Formation of Environmental Competence of Primary School Pupils in Extracurricular Educational Activities

Реферат/анотація:

1. У дисертації вперше обґрунтовано педагогічні умови формування екологічної компетентності молодших школярів у позакласній виховній роботі (оптимізація форм, методів, технологій позакласної виховної роботи, спрямованих на розвиток уяви, уваги, мислення, формування їх готовності до пізнання природи через стимулювання потреб, мотивів взаємодії з природою та гуманного ставлення до неї; актуалізація пізнавального інтересу учнів для засвоєння екологічних знань на основі вдосконалення змісту та виховного екологічного потенціалу позакласної роботи із урахуванням вікових особливостей учнів, наявного соціального та індивідуального досвіду ціннісного ставлення до природи та рівня їхньої екологічної компетентності; поєднання навчальної та позакласної діяльності для розвитку екологічно грамотної поведінки молодших школярів у природі засобами організації цілеспрямованої виховної взаємодії учителів, батьків та учнів). Розроблено та апробовано модель формування екологічної компетентності молодших школярів у позакласній виховній роботі, яка охоплює такі блоки: методологічно-цільовий (мета, завдання, підходи, принципи); змістово-процесуальний (етапи, зміст, форми, методи, технології); критеріально-

результативний (компоненти, критерії, рівні, діагностичний інструментарій, результат); Уточнено компоненти екологічної компетентності молодших школярів у позакласній виховній роботі та їх критерії та показники: мотиваційно-особистісний, пізнавально-когнітивний, поведінково-діяльнісний. На основі визначених компонентів, критеріїв та показників схарактеризовано рівні сформованості екологічної компетентності молодших школярів у позакласній виховній роботі: високий, середній та низький. Аналіз термінологічного апарату дослідження дозволив уточнити та доповнити значення ключових понять. Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці та впровадженні в освітній процес початкової школи методики діагностування рівнів сформованості екологічної компетентності молодших школярів у позакласній виховній роботі, оновленні програми гуртка «Екологія рідного краю», до якої увійшли практичні роботи, екскурсії, спостереження, збір матеріалів усної народної творчості, робота з календарем погоди; роботу факультативу «Маленькі екологи» за розробленою програмою, у якій виділено вісім концептів: різноманітність організмів, ставлення організмів до умов середовища (1 клас), взаємодія між організмами, ґрунт (2 клас), екосистема, вплив людини на природні екосистеми (3 клас), вплив сільського господарства на природу, вплив міст та промислових підприємств на природу (4 клас). Організовано в закладі освіти розвивальне середовище – «екосередовище», зокрема такі його види: екологічний музей, екологічні зелені кімнати, екологічний сад, екологічну стежину, куточок незайманої природи, шкільне лісництво, бібліотеку юного натураліста, команди екологічної пропаганди. Матеріали дослідження можуть бути використані в освітньому процесі початкової освіти у позакласній виховній роботі екологічного спрямування, проведенні екскурсій, походів, екологічних стежин, організації роботи у екологічному музеї, екологічних зелених кімнатах, екологічному саду, куточку незайманої природи, шкільному лісництві, командах екологічної пропаганди; у подальших дослідженнях з теорії та методики початкової освіти. Розроблений діагностичний апарат може бути рекомендований учителям початкової школи для оцінки рівня сформованості екологічних якостей молодших школярів.

2. The dissertation for the first time substantiates pedagogical conditions for the formation of environmental competence of primary school pupils in extracurricular educational activities. These conditions include: optimization of forms, methods, and technologies of extracurricular educational work aimed at developing imagination, attention, and thinking, as well as forming pupils' readiness to learn about nature through stimulating needs and motives for interaction with nature and fostering a humane attitude toward it; actualization of pupils' cognitive interest in mastering environmental knowledge through optimization of the content and educational environmental potential of extracurricular activities, taking into account pupils' age characteristics, existing social and individual experience of value-based attitudes toward nature, and their level of environmental competence; integration of educational and extracurricular activities to create conditions for the development of environmentally literate behavior of primary school pupils in nature through the organization of purposeful educational work involving teachers, parents, and pupils. A model for forming the environmental competence of primary school pupils in extracurricular educational activities has been developed and tested. The model includes the following blocks: methodological and goal-oriented (goal, objectives, approaches, principles); content and procedural (stages, content, forms, methods, technologies); criteria and results (components, criteria, levels, diagnostic tools, outcomes). The components of environmental competence of primary school pupils in extracurricular educational activities, as well as their criteria and indicators, have been clarified: motivational and personal, cognitive, and behavioral and activity-based. The practical significance of the obtained results lies in the development and implementation in the educational process of primary school of a methodology for diagnosing levels of environmental competence formation of primary school pupils in extracurricular educational activities; updating the program of the club "Ecology of the Native Land", which includes practical work, excursions, observations, collection of oral folk art materials, and work with a weather calendar; and organizing the optional course "Little Ecologists" according to the developed program with eight concentric themes as described above. A developmental educational environment – an "eco-environment" – was organized in educational institutions, including an environmental museum, green rooms, an environmental garden, an ecological trail, a corner of untouched nature, a school forestry unit, a young naturalist library, and environmental advocacy teams. The

research materials can be used in the educational process of primary education in environmentally oriented extracurricular activities, during excursions, hikes, ecological trails, organization of work in environmental museums, green rooms, environmental gardens, corners of untouched nature, school forestry units, and environmental advocacy teams, as well as in further research in the theory and methodology of primary education. The developed diagnostic tools can be recommended to primary school teachers for assessing the level of formation of environmental qualities of primary school pupils.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Дячук П., Перфільєва Л., Ломака О. Педагогічний потенціал ігрової технології навчання у контексті формування ключових компетентностей школярів 6-7-літнього віку. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. 2022. Вип. 4. С. 145–152.
- Ломака О. С. Розвиток екологічної компетентності учнів початкової школи у процесі позакласної виховної роботи. Вісник науки та освіти. 2023. № 10(16). С. 687–700.
- Ломака О. С., Перфільєва Л. П. Теоретичні підходи до екологічного виховання дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Вісник науки та освіти. 2023. № 11(17). С. 847–857.
- Ломака О. С. Особливості використання елементів STEM-освіти на уроках в початковій школі та в позакласній виховній роботі. Актуальні питання у сучасній науці. 2025. № 4(34). С. 1139–1153.
- Ломака О. С. Потенціал української етнокультури у процесі екологічного виховання в початковій школі. Актуальні питання у сучасній науці. 2025. № 5(35). С. 1190–1204.
- Ломка О. Аналіз стану формування екологічної компетентності учнів початкової школи в умовах позакласної виховної діяльності. Актуальні питання у сучасній науці. 2025. Вип. 11(41). С. 1654–1666.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0116U000115

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дячук Павло Вікторович
2. Pavlo Diachuk

Кваліфікація: к. пед. н., доцент, 13.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0445-5953

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мартін Аліна Миколаївна

2. Alina Martin

Кваліфікація: д.пед.н., доцент, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8886-2585

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Скрипник Сергій Васильович

2. Serhii Skrypnyk

Кваліфікація: к. пед. н., доцент, 13.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9296-9745

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Хмельницький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02071234

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Хмельницький, Хмельницький р-н., 29016, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Совгіра Світлана Василівна
2. Svitlana Sovhira

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8742-7773

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дука Тетяна Миколаївна
2. Tetiana Duka

Кваліфікація: к. пед. н., доцент, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8186-3769

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Комар Ольга Анатоліївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Комар Ольга Анатоліївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

Коротеев Микола Анатолійович

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна